

آیت الله جوادی آملی: تزکیه بدون تعلیم ممکن نیست / شجاعت و شهامت از ویژگی های اهل تبلیغ

آیت الله جوادی آملی در پیام تصویری به همایش سالانه مبلغان استان مازندران که در آمل برگزار شد اظهار داشت: عنصر محوری تبلیغ آن است که سخن به جان شنونده بنشیند.

آیت الله جوادی آملی در پیام تصویری به همایش سالانه مبلغان استان مازندران که در آمل برگزار شد اظهار داشت: عنصر محوری تبلیغ آن است که سخن به جان شنونده بنشیند.

به گزارش خبرگزاری مهر، آیت الله جوادی آملی در پیام تصویری به همایش سالانه مبلغان استان مازندران که در آمل برگزار شد اظهار داشت: عنصر محوری تبلیغ آن است که سخن به جان شنونده بنشیند و قُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا.

وی در بخش دیگری از این پیام گفت: مبلغین و مبلغات، کسانی که تعلیم الهی را - إن شاء الله - را واجد هستید، تزکیه قرآنی را - إن شاء الله - واجد هستید، تبلیغتان صبغه امر به معروف و نهی از منکر دارد، این با شهامت همراه است، با شجاعت همراه است و این یک توکل بالغی لازم دارد.

متن کامل پیام معظم له به شرح زیر است:

اعوذ بالله من الشیطان الرجیم

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی جمیع الأنبیاء و المرسلین و الأئمة الهداة المهدیین سیما خاتم الأنبیاء و خاتم الأوصیاء علیهما آلاف التحية و الثناء بهم نتولی و من أعدائهم نتبرء إلى الله.

مقدم شما بزرگواران و مسئولان تبلیغی نظام اسلامی را گرامی می‌داریم و از ذات اقدس الهی مسئلت می‌کنیم سعی بلیغ همه شما را مشکور خود قرار دهد و از برگزار کنندگان این همایش وزین حق‌شناسی می‌کنیم و از همه بزرگوارانی که در ایراد مقال یا ارائه مقالات بر وزن علمی این همایش افزودند سپاسگزاری می‌کنیم. امیدواریم تأثیر انفاست پُربرت و باقداست شما، جامعه ما بهتر از گذشته به اسلام علاقمند شده و به احکام و حکم عمل کند.

مسئله تبلیغ در کنار تعلیم نیست، مسئله تبلیغ یک امر زائد بر تعلیم است. یک وقت مطالب را استاد به یاد شاگرد می‌دهد، این در حدّ یُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ [۱] است، یک وقت گذشته از تعلیم، تزکیه آنها را هم به عهده دارد و یُزَكِّيهِمْ است، چون تزکیه بدون تعلیم ممکن نیست. اینکه در قرآن کریم، تزکیه و تعلیم همواره کنار هم‌اند؛ منتها در بعضی از موارد تعلیم مقدم است و در برخی از موارد تزکیه، این سه نکته را به همراه دارد؛ این هماهنگی و هم‌آوردی تعلیم و تزکیه برای آن است که تعلیم بدون تزکیه سودمند نیست و تزکیه بدون تعلیم ممکن نیست. این اصل اول و عنصر اول است.

عنصر دوم آنجا که تعلیم مقدم است، نه برای آن است که تعلیم تقدّمی ذاتی بر تزکیه دارد، چون مقدمه تزکیه است بر تزکیه مقدم می‌شود.

سوم اینکه آن بخشی از آیات که تزکیه مقدم بر تعلیم است، برای آن است که گرچه تعلیم مقدمه تزکیه است، ولی تزکیه مقدم بر تعلیم است. بین این عنصر دوم و سوم خیلی فرق است. تعلیم را انسان برای تزکیه فرا می‌گیرد و تزکیه هدف نهایی تعلیم است. پس این سه عنصر تثبیت شد؛ یکی هماهنگی و هم‌آوردی و هم‌آوایی تعلیم و تزکیه است که باهم ذکر می‌شوند. دوم اینکه آنجا که تعلیم ذکر می‌شود، چون مقدمه تزکیه است. سوم اینکه آنجا که تزکیه مقدم می‌شود، برای اینکه برتر و برجسته‌تر و اصل و هدف تعلیم است.

تبلیغ در کنار آن تزکیه قرار دارد؛ لذا یک تعلیم بالغی است. تعلیم وقتی به مقصد می‌رسد، می‌شود تزکیه و در آستانه تزکیه، می‌شود تبلیغ. یک وقت سخن از راه علم به گوش شنونده می‌رسد یا با تألیف کتاب از مسیر دیدگان مطالعه‌کننده می‌گذرد، یک وقت به جان او می‌نشیند. تبلیغ آن است که انبیای الهی رهاوردشان را به جان مردم منتقل کنند و قُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا، [۲] نه «فی آذانهم» یا «فی أعینهم». آنکه کتاب می‌نویسد، حرف‌ها را در مسیر مطالعه و چشم خواننده قرار می‌دهد،

بخشی از کار است. آنکه سخنرانی می‌کند، حرف‌ها را به گوش شنونده می‌رساند، بخشی از تبلیغ است. اما عنصر محوری تبلیغ آن است که سخن به جان شنونده بنشیند وَ قُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا.

این کار در همه موارد یکسان نیست، برخی از مطالب است که فراگیری آن و گفتن آن و شنیدن آن رنج‌آور نیست و مسئولیتی نمی‌طلبد، مثل خلقت آسمان، خلقت زمین، شش روز آسمان و زمین را خلق کردند، منظور از این شش روز تطوّر ایّام است و سایر مسائلی که به نظام هستی و کل برمی‌گردد. این گونه از تبلیغ‌ها فقط صبغه تعلیمی دارد، چون تبلیغ با امر به معروف و نهی از منکر همراه است، با خواسته‌های برخی از افراد، زنان و مردان درگیر می‌شود، با هوس‌های آنها مبارزه می‌کند، در تبلیغ، گذشته از آن عنصر تعلیم، قدرت و شهادت و شجاعت لازم است؛ لذا انبیاء (علیهم السلام) سه عنصر اصلی را داشتند تا مبلغان الهی شدند، آن دو عنصر مربوط به تعلیم و تزکیه است، چون عالم و محقق بودند، می‌توانستند به يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ عمل کنند، چون معصوم از خطا و معصوم از خطیئه بودند، می‌توانستند مسئولیت و یُزَكِّیْهِمْ را به عهده بگیرند؛ اما وقتی بخواهند تبلیغ کنند، گاهی در برابر حکومت‌ها، گاهی در برابر قدرت‌های مردمی، گاهی در برابر خواسته‌های باطل باطل‌گراها و مانند آن باید بایستند و مقاومت کنند.

این بخش که به نام تبلیغ است، یک شهادت ویژه لازم است، یک شجاعت لازم است؛ لذا در سوره مبارکه «احزاب»، مبلغان الهی را که انبیای الهی‌اند، به عنوان اینکه اینها مجاهد نستوه‌اند، به عنوان اینکه اهل شهادت‌اند، به عنوان اهل شجاعت‌اند ستود و فرمود: الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَ يَخْشَوْنَ اللَّهَ وَ لَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ [۳] لذا درباره مبلغان این نکته مطرح است که اهل خشیت نیستند اهل ترس نیستند، کسی که هم از خدا می‌ترسد هم از غیر خدا، او در ترس مشرک است، قهراً در امید هم شرک می‌ورزد، ولی مردان الهی که عنصر تعلیم را دارا هستند، عنصر تزکیه را دارا هستند، ذات اقدس الهی درباره اینها چنین تعبیر می‌کند که إِمَّا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ [۴]

اینها خشیت دارند، یک؛ موحدانه خشیت دارند، دو؛ یعنی هم اهل ترس‌اند و بی‌پاک نیستند، هم فقط از خدا می‌ترسند. مبلغان الهی هم این قسم را دارند که يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَ يَخْشَوْنَ اللَّهَ وَ لَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ، هر پیامبری این «بخشی ربه»، سلسله انبیاء «بخشون ربه»، شما مبلغین و مبلغات، کسانی که تعلیم الهی را – إِنْ شَاءَ اللَّهُ – را واجد هستید، تزکیه قرآنی را – إِنْ شَاءَ اللَّهُ – واجد هستید، تبلیغتان صبغه امر به معروف و نهی از منکر دارد، این با شهادت همراه است، با شجاعت همراه است و از خداترسی همراه است، از غیر خدا نترسیدن همراه است، که فرمود: الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَ يَخْشَوْنَ اللَّهَ وَ لَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ و این یک توکل بالغی لازم دارد.

از وجود مبارک امام رضا (ع) که این ایام متعلق به آن حضرت است، سؤال کردند مرز توکل تا کجاست؟ حدّ توکل چیست؟ فرمود: حدّ توکل «أَنْ لَا تَخَافَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ» [۵] از غیر خدا نترسیدن؛ منتها رعایت نظم کردن، به موقع سخن گفتن، سخن به موقع گفتن، اینها عناصر محوری تبلیغ است. یک مبلغ، خوب حرف می‌زند و حرف خوبی می‌زند، خوب می‌نگارد و نگارش خوبی دارد، مطلب خوب و ارائه خوب، خوب حرف زدن و حرف خوب زدن، اینها جزء عناصر محوری تبلیغ است؛ لذا وجود مبارک امام رضا فرمود که توکل این است که انسان از غیر خدا نترسد. پس در ترس موحد است؛ قهراً کسی که در ترس موحد است، در امید هم موحد است؛ لذا «لا یخشونه الا» ذنب خودشان، «و لا یرجون الا» ربّ خودشان و مانند آن.

من مجدّداً مقدم شما اهل تبلیغ را که کاروان هدایت و امر به معروف و نهی از منکر هستید گرامی می‌داریم و از ذات اقدس الهی مسئلت می‌کنم به همه شما که با فداکاری همراهانتان، این سفر پُربُرت را طی کرده و می‌کنید خدا به أحسن وجه بپذیرد و به مسئولان شما سعادت و سیادت دنیا و آخرت مرحمت کند.

پروردگارا! نظام ما، رهبر ما، مراجع ما، دنیا و آخرت ما، همه را در سایه امام زمان حفظ بفرما!

دولت و ملت و مملکت را در سایه دعای ولیّات مصون نگه بدار!

روح مطهر امام راحل و شهداء را با اولیای الهی محشور بفرما!

خطر سلفی و تکفیری و داعشی را به استکبار و صهیونیسم برگردان!

و کشور ولیّ عصر (ارواحنا فداه) را تا ظهور آن حضرت از هر گزند محافطت بفرما!

«غفر الله لنا و لكم و السلام علیکم و رحمة الله و برکاته»

پاورقی:

[۱]. سوره بقره، آیه ۱۲۹.

[۲]. سوره نساء، آیه ۶۳.

[۳]. سوره احزاب، آیه ۳۹.

[۴]. سوره فاطر، آیه ۲۸.

[۵]. بحار الانوار (ط - بیروت)، ج ۷۵، ص ۳۳۸.